

*Клейменова Т. В.,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри української мови, літератури
та методики навчання
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка*

ГЕНДЕРНА ПРОБЛЕМАТИКА У ПРОЗІ МАРІЇ КОЛЦУНЯК

Анотація. Статтю присвячено дослідженню гендерної проблематики у прозі маловідомої української письменниці початку ХХ ст. Марії Колцуняк. Твори, у яких інтерпретуються проблеми міжособистісного спілкування чоловіка та жінки, їх соціальної рівності, користуються особливою популярністю серед читачів. Гендерні проблеми у прозі М. Колцуняк стосуються соціальних ролей жіноцтва, взаємин представниць жіночої статі з чоловіками й досягнення рівних із ними прав. Проаналізовано жіночі образи нарисів «Без щастя...», повістей «Настрічу сонцю золотому» та «Проти хвиль». Героїні названих творів Марії Колцуняк не задовольняються виконанням традиційних соціальних ролей, протестують проти нівелювання особистості жінки в суспільстві. Розкриваючи їх світогляд і характери, авторка порушила питання індивідуальної свободи та самореалізації жінки, як пересічної, так і наділеної творчим даром особистості. З'ясовано, що більшою мірою гендерний аспект простежується у психологічній повісті М. Колцуняк «Проти хвиль», де в образі народної вчительки наявні автобіографічні риси. Головна героїня цього твору не сприймає стереотипності чоловічого погляду на жінку виключно як на дружину та матір і, прагнучи бути корисною суспільству, поєднує вчительську працю з літературною. У прозових творах М. Колцуняк переосмислено гендерні ролі в суспільстві, акцентовано увагу на проблемах залежності жінки від гендерних стереотипів, її місця в родині та суспільному житті, належного поцінування талантів жіночої особистості, стосунків подружжя, у яких переважає воля чоловіка, а дружина не має можливостей проявити себе як особистість, передумов щасливого шлюбу, дотримання умов вільного вибору чоловіків і жінок тощо. У розв'язанні гендерних питань М. Колцуняк продовжила традиції українського письменства межі ХІХ – ХХ ст. В образі модерної героїні вона втілила власну жіночу позицію.

Ключові слова: гендерна проблематика, гендерні стереотипи, гендерні ролі, нарис, повість, жіночі образи, модерна героїня, жінка-інтелігентка.

Постановка проблеми. У кінці ХІХ – на початку ХХ ст. помітно зросла творча активність жінок-письменниць, у прозі яких змальовано образ жінки як цілісної натури, порушено актуальну і в сучасному суспільстві гендерну проблематику, висловлено авторські погляди на участь жінок у громадських справах, на індивідуальну свободу (твори О. Кобилянської, Н. Кобринської, Уляни Кравченко, Грицька Григоренка, С. Ярошинської, Н. Кибальчич, Х. Алчевської, Л. Яновської та ін.). Проблеми переосмислення гендерних ролей у соціумі, звільнення жінки від абсурдних умовностей порушено й у художньому доробку західноукраїнської письменниці Марії Колцуняк

(1884–1922), педагога за фахом, представниці українського літературного процесу початку ХХ ст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серйозно ускладнює дослідження художнього набутку М. Колцуняк відсутність повного науково-критичного видання її творів, незначне число критичних відгуків навіть у галицьких виданнях. У 60-х рр. ХХ ст. творчість письменниці, представлену малою прозою, повістями та перекладами, досліджували літературознавці О. Мороз і Р. Кирчів, котрі охарактеризували проблематику, персональний світ, визначальні стильові риси її літературного доробку.

У сучасному українському літературознавстві набув популярності гендерний підхід до аналізу творчості письменників, спостерігається значний інтерес учених до «чоловічого» і «жіночого» світобачення, до порушених у творах гендерних проблем. Вони стали об'єктом вивчення В. Агеєвої, Т. Гундорової, Л. Демської-Будзуляк, Н. Зборовської, О. Ромазан, С. Павличко та ін. На думку О. Ромазан: «Гендерний аналіз літературних творів дозволить читачеві усвідомити весь об'єм психологічних проблем у взаємовідносинах між статями» [1, с. 5]. Однак цей аспект художнього доробку М. Колцуняк досі не був предметом дослідження літературознавців.

Мета статті – визначити авторський підхід до розкриття гендерних проблем у прозі М. Колцуняк.

Виклад основного матеріалу. До гендерних проблем у художньому творі відносимо насамперед питання, пов'язані із соціально-рольовою і культурною інтерпретацією рис особистості та моделей поведінки чоловіка та жінки, їх взаєминами, політикою рівних прав і можливостей. Твори, у яких інтерпретуються проблеми міжособистісного спілкування чоловіка та жінки, їх соціальної рівності, користуються особливою популярністю серед читачів.

У центрі оповідань, нарисів і повістей української письменниці М. Колцуняк – жіночі образи. Відповідно, гендерні проблеми в її творах стосуються соціальних ролей жіноцтва, взаємин представниць жіночої статі з чоловіками й досягнення рівних із ними прав. М. Колцуняк опрацьовує тему жіночого безталання в умовах тогочасного суспільства, акцентує увагу читача на питанні підневільного становища жінки в родині. Показуючи непрості долі своїх героїнь, вона доводить, що жінка має право на вибір власного життєвого шляху.

Окрім героїнь, які задовольнялися родинними турботами, особистим щастям, письменниця на сторінках своїх творів вивела образи жінок, що усвідомлюють необхідність індивідуальної свободи та власної реалізації в суспільстві, є соціально активними особистостями, якою була сама авторка. Адже вона

присвятила життя педагогічній праці, брала участь у жіночому русі, працювала в «Кружку руських жінок». Статті та реферати М. Колцуняк про підготовку жіноцтва до активної громадської діяльності були свого часу надруковані в учительських та інших виданнях.

У нарисі «Без щастя...» (1903) М. Колцуняк зосередила увагу на залежності жінки від гендерних стереотипів. У творі простежується контекст з ідеями жіночого руху в Галичині, очолюваного Н. Кобринською, змістом альманаху «Перший вінок» (Львів, 1887). Подібно до Н. Кобринської, О. Кобилянської, Л. Яновської, М. Колцуняк наголосила на необхідності навчання жінок як шляху до індивідуальної свободи та самореалізації в суспільстві, засудила принизливі для людини соціальні умови, що не давали їй гармонійно розвинути духовні сили.

Головною героїнею нарису є міська дівчина, душевні поривання якої незрозумілі іншим. Старша донька писаря, вона з дитинства бажала навчатися, стати вчителькою, однак через скупість мачухи залишилася без фаху й, не вийшовши заміж, – без засобів до прожиття.

Відповідно до жанрових особливостей фабула у творі має фрагментарний характер. Письменниця зосереджується на основних етапах життя головної героїні. Значна увага приділяється відтворенню діалектики думок і переживань дівчини, які розкриваються за допомогою авторського психологічного зображення, психологічного аналізу, емоційного внутрішнього мовлення персонажа, у якому переважають риторичні фігури. Так, почувши дорікання «чужим хлібом», дівчина зворушено згадує своє молоде змарноване життя, аналізує поведінку і ставлення до неї мачухи, котра позбавила її можливості отримати освіту: *Чи ж я тому винна, що я негарна, що мене ніхто не бере?.. Вміла (мачуха – Т. К.) тата підмовити, аби мене до школи не давали, аби не вчили, а тепер вимагає, аби я собі сама на хліб заробляла! Боже мій! Чи ж я не заробляю? Жодна слуга так гірко не робить!.. От тепер, хоч як мені не гірко, хоч у мене в житті цілком і крихіткою щастя не було, та все, поки тато живуть, то є хоч ложка страви. А не дай, Боже, їх смерті, тоді що? Хіба іти на службу, або ні – це ліше – бери шнур та повісь! Як я собі зароблю?* [2, с. 35]. Нездатна розпоряджатися долею за власним розсудом, дівчина підкоряється життєвим обставинам, стає покірною наймичкою мачухи та її дітей. Авторка зумисне не дає своїй героїні імені, таким чином підкреслюючи нівелювання особистості жінки в суспільстві, де вона стає жертвою несприятливих обставин та абсурдних умовностей.

У повісті «Настрічу сонцю золотому» (1904), розкриваючи індивідуальність і світогляд пасербиці дрібного чиновника Ліди Оменської, авторка наголосила на проблемах, яким було присвячено нарис «Без щастя...», – місці жінки в суспільстві та родині, «викритті затхлого дрібноінтелігентсько-міщанського середовища з його прикритими пеленою зовнішньої благопристойності й добропорядності моральним звироднінням, підлістю, потворним егоїзмом і обскурантизмом; середовища, що часто губить, нівечить талановиті людські натури» [3, с. 121]. Героїня твору – самотня та вразлива дівчина. Вона не відразу знайшла в собі сили протистояти егоїстичним корисливим планам самолюбів-вітчим, у яких їй відводилась роль спочатку служниці в рідному будинку, а згодом – дружини багатого і впливового чиновника, котрий покращив би матеріальне становище родини. Як і героїня нарису «Без щастя...», Ліда

змушена «ловити» наречених на балах, а вдома вислуховувати докори шматком хліба.

Відтворивши безрадівне життя дівчини, авторка порушила питання, які розглядали у своїх творах багато письменниць кін. XIX – поч. XX ст.: Н. Кобринська, О. Кобилянська, Л. Яновська, Уляна Кравченко, Н. Кибальчич, Є. Ярошинська та ін. «Усі вони так чи інакше торкалися становища жінки, зосереджувалися на розкритті жіночої психіки і жіночого сприймання світу. На відміну від письменниць старшого покоління, як Марко Вовчок, Олена Пчілка, вони активніше дебатують власне феміністичні проблеми, особливості соціального, освітнього статусу жінки, її залежність від гендерних стереотипів та упереджень тощо» [4, с. 192].

У створенні свого жіночого персонажа М. Колцуняк солідарна з О. Кобилянською, яка «однією з перших в українській літературі звернулася до змалювання образів жінок-інтелігенток, котрі мали високі громадські ідеали й прагнули вирватись із заскорузлого міщанського середовища» [5, с. 10]. Адже, як і неоромантичні героїні О. Кобилянської, дівчина з юних років мріяла про інше життя, бажала отримати свободу дій, прислужитися народові корисною працею, болісно сприймала розрив між мріями й дійсністю: *Яке горе глибоке обіймає моє серце, як воно рветься до життя, до світла, до сонця, а мусить задовольнитися сірою буденщиною. Ні, на це лиш одна-однісінька рада: зірвати пута, які покладені на мене, вирватися на волю, працювати, жити* [2, с. 141]. На відміну від героїні нарису «Без щастя...», Ліда, ставши повнолітньою, досягає своєї мети реалізуватися в учительській праці, а також знаходить особисте щастя в стосунках із молодим істориком, соціально активною особистістю Штефаном Матчуком. Шлюб героїв сприймається як гармонійне поєднання жіночого і чоловічого ідеалів: жінки, яка здатна створити умови для злагодженого розвитку морально-гуманістичних основ у найменшому осередку нації – родині, і чоловіка, наполегливого в праці, з патріотичним світоглядом, котрий разом із собою подібними може забезпечити умови для розквіту України.

Більшою мірою гендерний аспект простежується в пізній психологічній повісті М. Колцуняк «Проти хвиль» (1921), де в образі головної героїні, народної вчительки Дарки присутні автобіографічні риси. Життя персонажа наповнене фактами з власного життя письменниці (передчасна смерть батька, переїзд родини до міста, праця в різних сільських школах, літературна діяльність, тяжка хвороба та ін.). Але літераторка не отожднює себе з героїнею твору. «Проти хвиль» М. Колцуняк – це твір не про саму письменницю, а про наділену творчим даром, креативну тогочасну жінку-інтелігентку, про її переживання, мрії, почуття.

Уже в діалозі українських гуртківців, поданому на початку твору, авторка подає гендерне трактування взаємин у соціумі. Саме міркуваннями чоловіка, у яких звучить гірка іронія, письменниця викриває нерівноправний статус мислячої, креативної жінки в чоловічому світі, тим самим указуючи, що вона перестає бути лише об'єктом *sexualis*, оціненим ззовні, залишає маргінальні позиції, відведені їй протилежною статтю: *Бодакович видно бажав жіночки молоденької, миленької, притуленької, а Дарка – се людина рівна йому, або й вища освітою та енергією. Вона була для нього ідеалом як наречена, та на жінку вона для нього заповажна. З такими, як вона, нашому братові бачиши не вигідно. Наш брат любить кіточки,*

мацьопятка, коли хочеш, мавпінятка, все, тільки не людину [6, с. 9] (виділення наше – Т. К.). Ці думки засвідчують близькість поглядів М. Колцуняк і авторок «Першого вінка» стосовно освіченості та індивідуальної свободи жінок, ідейних позицій із цього приводу О. Кобилянської, яка вже в ранній повісті «Людина» стверджувала, що жінка, як і чоловік, є людиною від природи і має право задовольняти свої потреби в духовному зростанні, освіті та розвитку здібностей. Героїня М. Коцуняк не сприймає стереотипності чоловічого погляду на жінку виключно як на дружину та матір і, прагнучи бути корисною суспільству, поєднує вчительську працю на селі з літературною. В образі Дарійки окреслено сильну і творчу, національно свідому та соціально-активну особистість патріотичного типу, етичний ідеал авторки-педагога.

Подібно до «Царівни» О. Кобилянської, повість «Проти хвилі» М. Колцуняк «заснована не на інтригах і любовних пригодах, а на психологічному аналізі буденного життя пересічних людей» [7, с. 120]. Уведення в композицію твору записок Дарійки, які займають значний обсяг, ретардувало розвиток сюжету, однак, як і щоденник Наталки Веркович у повісті О. Кобилянської, стало дієвим художнім методом виявлення психічного стану і, відповідно, посприяло окресленню дискурсу модерної героїні. Текст записок передає жіноче сприйняття світу, особливостями якого є специфічна емоційність, зосередження на особистих почуттях, сповідальність тону. З їх сторінок головна героїня М. Колцуняк постає розумною, незалежною особистістю, наділеною складною вдачею.

Особливе місце в повісті займають роздуми про призначення жінки-інтелігентки в суспільстві, оскільки вони ілюструють світоглядні засади авторки й зарозуміло підпорядковані глибшому розкриттю психології її жіночих образів. Йдеться не лише про жінку-педагога, а й про обдаровану особистість, котра бажає зробити свій внесок у розвиток суспільства. М. Колцуняк розглядає це питання крізь призму руйнування традиційних уявлень про соціальні ролі жінки.

Авторка зіставляє два жіночі образи – Дарійку та Елю, її шкільну подругу, характер якої фрагментарно розкритий у записках головної героїні. Соціальні й особисті симпатії, ставлення персонажів до сім'ї, до праці, до власного таланту відіграють у письменниці значну роль у виявленні їх внутрішнього стану. Як і Дарійка, Еля є творчою особистістю, письменницею. Випадкова зустріч із давньою подругою викликала в душі Дарійки задрість до її щастя, радощів материнства. Однак, відвідавши Елю, Дарійка усвідомила її особисту трагедію, душевну колізію. Жінка потрапила в ситуацію вимоги: вона змушена була зберігати традиційні ролі – дружини, господині, матері – і водночас задовольняти потребу в самореалізації. Але ці обов'язки виявилися несумісними. Народження дітей, домашні справи, погане матеріальне становище не сприяли розквіту літературного таланту Елі. З чоловіком, який найчастіше залишав її на самоті з щоденними турботами, вона не наважувалася розмовляти про своє «писання». Подібно до Ганни Михайлівни, художниці з оповідання «Два дні з життя» Л. Яновської, Еля пожертвувала своїм талантом заради подружнього життя. Внутрішній конфлікт героїні, її стан відчаю М. Колцуняк подає в образній метафоричній формі: *Дух рветься до неба, а кайдани буденщини волочать по землі та мучать до нестями* [6, с. 65].

Образом Елі авторка стверджує необхідність збереження індивідуальності жінки, належної оцінки суспільством її

обдарування. Ці ідеї втілювали у своїй прозі й Н. Кобринська, О. Кобилянська, Л. Яновська, Степан Васильченко та ін.

Проблему передумов щасливого шлюбу, порушену ще в ранній повісті «Настрічу сонцю золотому», письменниця розкриває в роздумах головної героїні, котра аналізує власні взаємини з чоловіками з погляду можливостей створити міцну родину. Морально загартована особистими переживаннями, маючи негативний приклад шлюбного життя шкільної подружки, Дарійка впевнена, що подружній зв'язок зміцнюватиме не лише любов, а й духовна близькість чоловіка й жінки, спільність їх життєвих поглядів, чого не було в її стосунках із колегою Бодаковичем. Адже закоханий у неї управитель школи бачив у майбутній дружині лише господиню і матір, не розумів тонкої творчої вдачі молодої вчительки. Тому шлюб із ним став би для Дарійки простим вирішенням екзистенційної проблеми самотності, чого вона в силу свого характеру не могла допустити: *Ні, нехай Господь боронить від такого упадку. Все інше, лиш не те. Буду самотня, то буду. Буду безпомічна, то буду. Але неправдою не піду ніколи* [6, с. 83].

Дарійка ні за яких складних обставин не зраджує своїм поглядам як в особистому, так і в громадському житті. На цю життєву позицію героїні вказує вже символічна назва повісті й використаний М. Колцуняк образ-переживання філософського характеру, своєрідна гра уяви, асоціація – маленький човник, що долає ревучі хвилі. Хвилі тут уособлюють труднощі й перешкоди на життєвому шляху людини, які вона відповідно до своїх принципів, складу темпераменту здатна подолати або змушена підкоритися обставинам. Цей образ-переживання пов'язаний з ідейним спрямуванням повісті – звеличення людини великої сили волі й стійких переконань. На думку Дарійки, а відтак і авторки, *у нас майже кожний йде за хвилею, яка його несе, зате йде проти життя і проти самого себе... Нема в нас розуміння життя, нема тої сили душі, яка приказує все йти рівно, в найбільшому нещасті не падати духом, а в щасті вдержати рівновагу* [6, с. 84].

Героїня М. Колцуняк має на меті гідно долати життєві випробування: *Зовсім не думаю міняти свого поступування. Нехай живу ще лише рік чи два, але нехай знаю, що живу, як мені моє сумління наказує. Не можу зрозуміти, як можна йти всупереч своїм переконанням* [6, с. 26], – так відповідає Дарійка на питання щодо доцільності культурно-просвітньої праці інтелігента на селі, за яку його чекають лише постійні переслідування владою.

У творі М. Колцуняк за вольовою і сильною натурою інтелігентки Дарійки криється ніжне жіноче єство, що потребує на нелегкому життєвому шляху підтримки чоловіка, який поділяв би її принципи. Такою людиною для неї міг стати голова місцевої шкільної ради священник Максим, але на момент їх зустрічі він був висвячений у целібаті. Постає Максима подана фрагментарно (у спогадах-записках Дарійки, в епізодах його зустрічей з учителькою, прощання з померлою і згадках про неї). Виходець із селянської родини, священник переймається національними й соціальними проблемами (впливом війни на долю народу, рівнем життя українців), бере участь у суспільних подіях (агітує селян на Шевченківський з'їзд у Львові). Авторка не висвітлює його подальшу долю та діяльність для народу, наголошуючи на особистій трагедії Максима і пов'язаних із нею переживаннях, що значно збіднює характеристику персонажа як українського інтелігента. Як і чоловічі образи творів О. Кобилянської, Максим є духовно слабшим за головну героїню повісті. Він не йде

в житті «проти хвиль». Чоловік страждає від внутрішньої колізії між почуттям кохання й обов'язком, за яким не вільно йому було любити ніякої жінки, ні дівчини [6, с. 23], так і не наважується залишити службу й освідчитися Дарійці. Натомість духовно красива і благородна молода жінка не розкриває свою прихильність до нього, не бажаючи відривати його від звання священника, зрештою, боячись, що *по якомусь часі слово «недозволено» стане вартніше за любов* [6, с. 103].

Як бачимо, в образі Дарійки окреслено сильну і творчу соціально-активну особистість патріотичного типу, неординарну індивідуальність, котра почувається рівною з чоловіками у пориваннях до праці й особистісного розвитку. Водночас вона надзвичайно лірична та чутлива. Однак постать Дарійки залишається недописаною, оскільки долю героїні обриває передчасна смерть. Парадоксально, та в молоді роки померла і М. Колцуняк. Повесть «Проти хвиль» була надрукована за рік до її смерті. Тож, вірогідно, в образі Дарійки М. Колцуняк відобразила власні переживання, викликані тяжкою хворобою, і свою життєлюбність. За спостереженням О. Коренцевої, «бринить у неї нотка... віри в людину, яка хоч би впала в нерівній боротьбі, не зломить свого духа і залишиться вірною собі до останку» [8, с. 6].

Висновки. Таким чином, у проаналізованих творах М. Колцуняк переосмислено гендерні ролі в суспільстві, порушено проблеми нівелювання особистості жінки, її залежності від гендерних стереотипів, місця в родині та суспільному житті, індивідуальної свободи та соціальної і творчої реалізації, належного поцінування талантів жінок, стосунків подружжя, у яких переважає воля чоловіка, а дружина не має можливостей проявити себе як особистість, передумов щасливого шлюбу, дотримання умов вільного вибору чоловіків і жінок тощо. Авторка створила образи розумних міських дівчат із міщанського чи напівінтелігентського чиновницького середовища, одна з яких внаслідок несприятливих обставин розділяє страдницьку долю посестер-селянок (донька писаря з нариса «Без щастя...»), а інша здобуває особисту свободу, самореалізується в педагогічній праці (пасербиця дрібного урядовця Ліда з повісті «Настрічу сонцю золотому»). Самодостатня інтелігентка, народна вчителька Дарійка («Проти хвиль») є alter ego авторки, неординарною індивідуальністю, що прагне особистісного розвитку. У розв'язанні гендерних питань М. Колцуняк продовжила традиції українського письменства межі XIX – XX ст., а образ модерної героїні відтворив власну жіночу позицію та світогляд письменниці. Перспективи подальшого дослідження в обраному напрямку вбачаємо в аналізі гендерного аспекту творчості сучасних українських письменниць.

Література:

1. Ромазан О.О. Художнє втілення гендерних проблем у творчості Сильвії Плат та Оксани Забужко : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара. Дніпропетровськ, 2010. 20 с.

2. Колцуняк М.М. Настрічу сонцю золотому : повість. *Оповідання / упоряд.* : О.Н. Мороз, Р.Ф. Кирчів; вступ. ст., прим. : Р.Ф. Кирчів. Львів : Каменяр, 2004. 203 с.
3. Кирчів Р., Мороз О. В обороні скривджених. *Жовтень*. 1967. № 7. С. 119–123.
4. Агеева В.П. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму : монографія. Київ : Факт, 2003. 320 с.
5. Погребенник Ф. Ольга Кобилянська. *Кобилянська О. Твори* : в 2 т. Т. 1. Київ : Дніпро, 1983. С. 5–20.
6. Колцуняк Кузьма М. Проти филь. Станіславів-Коломия : Бистриця, 1921. 106 с.
7. Калениченко Н.Л. Українська література кінця XIX – початку XX ст.: напрями, течії. Київ : Наук. думка, 1983. 256 с.
8. Коренцева О. Марія Колцуняк-Кузьмова. *Діло*. 1922. Ч. 35. С. 6.

Klymenova T. Gender problems set in Mariya Koltunyak's prose works

Summary. The article is devoted to the study of gender issues in the prose of Mariya Koltunyak, the little-known Ukrainian writer of the early 20th century. The works interpreting the issues of interpersonal communication between men and women and their social equality are particularly popular with readers. The existing gender issues in M. Koltunyak's prose are related to the social roles of women, the relations of women with men, and achieving equal rights with them. The female images of the essay "No Happiness...", the stories "Towards the Golden Sun" and "Against the Waves" were analyzed. The female characters of these works by Mariya Koltunyak are not satisfied with the fulfillment of traditional social roles, protesting against the leveling of the woman's personality in the society. Revealing their outlook and characters the author raised the issue of individual freedom and self-realization of a woman, both ordinary and endowed with a creative gift of personality. It was found out that the gender aspect is traced to a greater extent in the psychological story of M. Koltunyak "Against the Waves" where the image of a national teacher contains the author's autobiographical features. The main character of the work does not accept the stereotypical masculine view of a woman only as a wife and mother, and, seeking to be useful to society, combines teaching work with literature. In M. Koltunyak's prose works gender roles in the society are rethought, attention is paid to the problems of the woman's dependence on gender stereotypes, her place in the family and public life, the proper appreciation of the talents of the female personality, the relationships of spouses where the husband's will predominates and the wife cannot demonstrate her qualities of a personality, the preconditions of a happy marriage, observing the conditions of free choice of men and women, etc. In resolving gender issues M. Koltunyak continued the tradition of Ukrainian writing at the turn of the 19–20th centuries. She embodied her own feminine position in the image of the modern heroine.

Key words: gender problems set, gender stereotypes, gender roles, essay, novelette, female images, modern female character, intelligent woman.